Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2015–2016

34 318

EU-voorstel: Voorstel voor een richtlijn inzake wijziging van Richtlijn 2003/87/EC ter verbetering van het EU-emissiehandelssysteem 2020–2030 COM(2015)337[1]

A

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVRLEG
Vastgesteld 15 oktober 2015

De vaste commissie voor Economische Zaken[2] heeft kennisgenomen van het voorstel van de Europese Commissie voor een richtlijn inzake de wijziging van Richtlijn 2003/87/EG ter bevordering van kosteneffectieve emissiereducties en koolstofarme investeringen (COM(2015) 337), en het daarbij behorende BNC-fiche van 18 september 2015[3].
Naar aanleiding daarvan heeft zij de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu op 28 september 2015 een brief gestuurd.

De Staatssecretaris heeft op 14 oktober 2015 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
De Boer

---

[1] Het COM-document is als bijlage bij dit verslag gevoegd (zie tevens E150014 op www.europapoort.nl).

[2] Samenstelling:
Ten Hoeve (OSF), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Schaap (VVD), Flierman (CDA), Ester (CU), Postema (PvdA), Van Strien (PVV), Vos (GL), Kok (PVV) *(vice-voorzitter),* Bruijn (VVD), Gerkens (SP) (*voorzitter*), Van Apeldoorn (SP), Atsma (CDA), Dercksen (PVV), Jorritsma-Lebbink (VVD), Van Kesteren (CDA), Krikke (VVD), Meijer (SP), Pijlman (D66), Prast (D66), Van Rij (CDA), Van Rooijen (50PLUS), Schalk (SGP), Schnabel (D66), Verheijen (PvdA), Vreeman (PvdA)

[3] Kamerstukken I 2015/16, 22 112, HE.

kst-34318-A
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2015

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu

Den Haag, 28 september 2015

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft met belangstelling kennisgenomen van het voorstel van de Europese Commissie voor een richtlijn inzake de wijziging van Richtlijn 2003/87/EG ter bevordering van kosteneffectieve emissiereducties en koolstofarme investeringen (COM(2015) 337), en het daarbij behorende BNC-fiche van 18 september 2015[4].

De PVV-fractieleden hebben met belangstelling kennisgenomen van het Commissievoorstel en hebben enkele vragen. De fractieleden van GroenLinks hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorstel tot wijziging van de ETS-richtlijn en het BNC-fiche bij dit dossier. Zij hebben een aantal vragen aan u. De fractieleden van de SP sluiten zich aan bij de vragen van GroenLinks-fractieleden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

In hoeverre zal de beoogde wijziging de kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven verhogen met als gevolg dat de concurrentiepositie binnen, maar ook buiten de EU, zal worden geschaad?

De autofabrikant BMW laat, mede vanwege lagere lasten (emissierechten en energieprijzen die ook onderling elkaar beïnvloeden), zijn grootste fabriek thans in de Verenigde Staten bouwen. Ook uit andere energie-intensieve sectoren komen verontrustende geluiden ter zake hun verblijf binnen Nederland. Is reeds voorzien dat bepaalde bedrijven en/of sectoren worden gecompenseerd en hebben deze mogelijk compenserende maatregelen in het verleden bedrijven geheel of deels ervan weerhouden Nederland of de EU te verlaten? Is de intentie om dit te voorkomen?

In hoeverre zal de beoogde wijziging de lasten van Nederlandse huishoudens doen laten stijgen?

Wereldwijd zijn er 1.200 nieuwe kolencentrales gepland, dan wel reeds in aanbouw, met name in Azië.
Australië produceert 1,5% van de totale door menselijk handelen geproduceerde CO_2-uitstoot wereldwijd. De vorige Australische regering had als doelstelling om vele miljarden te investeren in de reductie van de CO_2-uitsoot. De uitstoot zou in 2020 met 5% moeten worden verlaagd. Wetenschappers rekenden uit (nota bene op basis van modellen van de Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), die de klimaatgevoeligheid voor CO_2telkenmale veel te hoog inschatten, waardoor deze telkenmale naar beneden moet worden bijgesteld) dat die reductie zou betekenen dat de wereldwijde temperatuur zou dalen met 0,0005 graden Celsius (5 tienduizendste graad). Er bestaat nog geen apparatuur om dergelijke verschillen waar te nemen.
Kunt u in een gedetailleerde berekening aangeven welk effect op de wereldwijde temperatuur de beoogde wijziging van Richtlijn 2003/87/EG zal hebben en in hoeverre die in het niet valt door alle andere variabelen die leiden tot een toename van de wereldwijde CO_2-uitstoot (zoals onder andere de eerder genoemde bouw van nieuwe kolencentrales, alsook de

[4] Kamerstukken I 2015/16, 22 112, HE.

verder toenemende groei van de wereldbevolking en economie in al zijn aspecten)?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De wijziging van het EU Emissions Trading System (hierna: ETS) zet naast de verhoging van de jaarlijkse vermindering van het aantal emissierechten van 1,74% naar 2,2% per jaar, sterk in op de bescherming van de bedrijven die risico lopen op verplaatsing van de productie naar buiten Europa vanwege de stijgende Europese CO_2-prijs. Deze bedrijven krijgen onder meer gratis emissierechten toebedeeld. U vindt desondanks dat onvoldoende gedaan wordt voor deze bedrijven, en wilt een sterkere garantie dat zij 100% gratis emissierechten krijgen. De fractieleden van GroenLinks vrezen dat deze bedrijven hierdoor onvoldoende gestimuleerd zullen worden om hun CO_2-emissie te reduceren. Hoe beoordeelt u dit? De reserve voor nieuwkomers wordt onder meer opengesteld voor deze bedrijven die gevoelig zijn voor deze zogenaamde koolstoflekkage. De fractieleden vragen u of dit een belemmering zal opleveren voor nieuwe energie-efficiëntere bedrijven.

Er bestaat een groot overschot aan emissierechten dat de CO_2-prijs drukt, en daarmee de ontwikkeling van duurzamere technieken in de weg staat. Dit overschot wordt op korte en middellange termijn niet aangepakt door het onlangs aangenomen voorstel voor een marktstabiliteitsmechanisme. Gaat u zich hard maken om de 2 miljard overbodige emissierechten die nog steeds boven de markt hangen, te schrappen? Zo nee, waarom niet, en op welke wijze wilt u dan het probleem van een te lage CO_2-prijs aanpakken?

Uit het COP21-onderhandelingsmandaat dat de Europese milieuministers vrijdag 18 september jongstleden hebben aangenomen, blijkt dat er vanaf 2020 elke 5 jaar een herziening van de ambitie van het klimaatakkoord moet komen (die niet tot een lagere ambitie mag leiden). Echter, door een ETS-handelsperiode van 10 jaar (van 2020 tot 2030) voor te stellen, ligt de EU-ambitie grotendeels vast tot 2030. Gaat u zich hard maken voor een ETS-handelsperiode van 5 jaar? Zo nee, waarom niet, en op welke wijze ziet u dan mogelijkheden om de bovengenoemde inzet van de Europese milieuministers waar te maken?

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk 23 oktober 2015.

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
A.M.V. Gerkens

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 oktober 2015

Met deze brief informeer ik u over mijn reactie op uw brief van 28 september 2015 met kenmerk 157934u over het voorstel voor een richtlijn inzake wijziging van Richtlijn 2003/87/EG ter verbetering van het emissiehandelssysteem 2020–2030. De leden van de fracties van de PVV, GroenLinks en Socialistische Partij van de vaste commissie voor Economische Zaken hebben vragen gesteld over het voorstel van de Europese Commissie en het daarbij behorende BNC-fiche van 18 september 2015.

Vragen van de fractie van de PVV

Vraag 1
In hoeverre zal de beoogde wijziging de kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven verhogen met als gevolg dat de concurrentiepositie binnen, maar ook buiten de EU, zal worden geschaad?

Antwoord 1
In het ETS worden bedrijven beschermd die buiten de EU concurreren en hun CO_2-kosten niet door kunnen rekenen aan hun afnemers. Zij krijgen deze bescherming door middel van een bepaald aantal gratis toegewezen emissierechten.
Aangezien het ETS een Europees systeem is, ondervinden bedrijven binnen Europa geen onderlinge concurrentieverschillen ten gevolge van het ETS.

Vraag 2
Is reeds voorzien dat bepaalde bedrijven en/of sectoren worden gecompenseerd en hebben deze mogelijk compenserende maatregelen in het verleden bedrijven geheel of deels ervan weerhouden Nederland of de EU te verlaten? Is de intentie om dit te voorkomen?

Antwoord 2
Ja, zoals in het voorgaande antwoord naar voren kwam, worden bepaalde sectoren gecompenseerd. Doel hiervan is te voorkomen dat bedrijven hun activiteiten of investeringen naar buiten de EU verplaatsen ten gevolge van het beprijzen van broeikasgasemissies door middel van het ETS. Onderzoek in opdracht van de Europese Commissie[5] leverde geen aanwijzingen op dat koolstoflekkage, met de compensatie en lage prijs van emissierechten de laatste jaren, zich tot nu toe heeft voorgedaan.

Vraag 3
In hoeverre zal de beoogde wijziging de lasten van Nederlandse huishoudens doen laten stijgen?

Antwoord 3
De Nederlandse huishoudens kunnen met name via hogere elektriciteitsprijzen enige effecten ondervinden. In de impact assessment van de Europese Commissie wordt deze stijging van de elektriciteitsprijs geschat op circa één procent.

---

[5] http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/cap/leakage/docs/cl_evidence_factsheets_en.pdf

Vraag 4
Kunt u in een gedetailleerde berekening aangeven welk effect op de wereldwijde temperatuur de beoogde wijziging van Richtlijn 2003/87/EG zal hebben en in hoeverre die in het niet valt door alle andere variabelen die leiden tot een toename van de wereldwijde CO_2-uitstoot (zoals onder andere de eerder genoemde bouw van nieuwe kolencentrales, alsook de verder toenemende groei van de wereldbevolking en economie in al zijn aspecten)?

Antwoord 4
Het is niet eenvoudig om aan te geven wat de exacte temperatuurbeperking is die de reductie van broeikasgasemissies in het ETS tussen 2021 en 2030 oplevert. Het ETS levert wel meer dan de helft van de reductie van tenminste 40% ten opzichte van 1990 die in Europees verband is afgesproken. Ongeveer 11% van de mondiale emissies komen uit de EU, waarmee de emissies die onder het EU-emissiehandelssysteem vallen een significant aandeel van de mondiale emissies vertegenwoordigen. Als andere landen een vergelijkbare inspanning leveren, kan hiermee de wereldwijde temperatuurstijging beperkt blijven tot 2 graden Celsius. Gezien het aandeel dat ETS-sectoren hebben in de totale EU-emissies is aanscherping van het ETS nodig om het EU 2030 doel te halen. De Europese Commissie heeft onderbouwd dat de verdeling van dit doel over de ETS-sectoren en de overige sectoren de meest kosteneffectieve wijze is om het 2030 doel te halen.

Vragen van de fracties van GroenLinks en de Socialistische Partij

Vraag 1
Bedrijven die risico lopen op verplaatsing naar het buitenland, krijgen gratis emissierechten toebedeeld. Worden deze bedrijven hierdoor nog wel voldoende gestimuleerd om hun CO_2-emissie te reduceren?

Antwoord 1
Ja, de hoeveelheid gratis emissierechten is gebaseerd op de gemiddelde emissies van de 10% schoonst producerende bedrijven van een bepaald product. Daarmee moet een bedrijf dat niet tot de top behoort rechten bijkopen voor de extra uitstoot ten opzichte van de schoonste concurrenten, die wel al hun rechten gratis krijgen. Daarnaast kan een bedrijf emissierechten die het over heeft doordat het extra emissiereductie heeft gerealiseerd, verkopen aan een ander bedrijf.

Vraag 2
De reserve voor nieuwkomers wordt onder meer opengesteld voor de bedrijven die gevoelig zijn voor deze zogenaamde koolstoflekkage. Zal dit een belemmering opleveren voor nieuwe energie-efficiëntere bedrijven?

Antwoord 2
De Europese Commissie schat in dat de hoeveelheid emissierechten in de nieuwkomersreserve voldoende zal zijn om nieuwkomers te accommoderen en significante productieveranderingen bij bedrijven op te kunnen vangen. Afhankelijk van de drempelwaarde die voor significante productieveranderingen wordt gekozen, zal deze inschatting opnieuw gemaakt moeten worden.

Vraag 3
Gaat u zich hard maken om de 2 miljard overbodige emissierechten die nog steeds boven de markt hangen, te schrappen? Zo nee, waarom niet, en op welke wijze wilt u dan het probleem van een te lage CO_2-prijs aanpakken?

Antwoord 3
Het vernietigen van 2 miljard emissierechten past niet bij het klimaat- en ETS-doel voor 2020. Het zou neerkomen op het achteraf aanscherpen van het afgesproken klimaatdoel. Er is voor gekozen om het surplus aan emissierechten te verkleinen door middel van de marktstabiliteitsreserve. De stabiliteitsreserve maakt het mogelijk dat de emissierechten altijd nog terug op de markt gebracht kunnen worden, mocht het nodig zijn.

Vraag 4
Uit het COP21-onderhandelingsmandaat dat de Europese milieuministers vrijdag 18 september jongstleden hebben aangenomen, blijkt dat er vanaf 2020 elke 5 jaar een herziening van de ambitie van het klimaatakkoord moet komen (die niet tot een lagere ambitie mag leiden). Echter, door een ETS-handelsperiode van 10 jaar (van 2020 tot 2030) voor te stellen, ligt de EU-ambitie grotendeels vast tot 2030. Gaat u zich hard maken voor een ETS-handelsperiode van 5 jaar? Zo nee, waarom niet, en op welke wijze ziet u dan mogelijkheden om de bovengenoemde inzet van de Europese milieuministers waar te maken?

Antwoord 4
Het kabinet steunt een vijfjaarlijkse cyclus voor herziening van de nationaal bepaalde bijdragen. Het is echter ook belangrijk zekerheid aan het bedrijfsleven te bieden als basis voor beslissingen over investeringen in duurzaamheid. De EU heeft daarom gekozen voor een handelsperiode van tien jaar. Als de COP of de vijfjaarlijkse herziening er toe leidt dat het 2030 klimaatdoel voor de EU wordt verhoogd, moet gekeken worden op welke wijze dit wordt geïmplementeerd. Een tussentijdse herziening van het ETS, om het reductieplafond verder aan te scherpen, is dan één van de opties. Een andere optie is dat binnen de EU een stap extra wordt gezet in de niet-emissiehandelssectoren.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
W.J. Mansveld